

Observatoriu ese de doue ori in
septembra, mercurie si sambat'a.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai multe pe anu; — trimis
cu post'a in laintrul monarchiei
pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— In strainatate pe 1 anu 10 fl.
sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau
11 franci; — numeri singurati se
dau cate cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Nr. 87.

Sibiu, 31/12 Novembre 1879.

Anulu II.

Ludovicu Kossuth despre jidovii din Romani'a.

Precum nenumerati altii, magiari si nemagiari, asia si unu professoru serbu dela Neoplant'a mergendu la Itali'a, anume la Turinu, ajunse si la Kossuth in Collegno, era apoi publica in diariul „Zastava“ conversatiunea ce avuse cu densulu, fora permissiunea acestuia. Intre altele professorulu serbu scrisse ca Kossuth ar fi disu despre jidovi, ca „jidovii nu ar trebui emancipati pana candu ei insii nu se voru assimila in vieti'a sociala si politica cu ceilalti locuitori ai patriei, pana candu nu voru incetata a se separa ei pe sinesi ca elementu cu totulu eterogenu.“ Aceasta scire fiindu reproduusa si in cateva diarie din Ungari'a, intru atata turbură pe jidovii din Ungari'a si de aiera, catu atacara pe Kossuth din tote partile, pana candu acesta perdiendu'si patient'a scrisse de dato 5 Octobre a. c. deputatului Helffy, care si elu este jidovu, ca forte reu la intielesu professorulu serbu, care a datu cuventelor lui intielesu cu totulu oppusu. Kossuth nu a disu, ca jidovii nu trebuesc emancipati pana ce nu se voru assimila etc., ca ci acesta ar semnificat ca nu vei se le recunosceti drepturi civili si politice in veci (precum voia se faca aristocratii cu iobagii), ci Kossuth a disu curatu asia: Poteti decretat macaru o suta de legi pentru emanciparea jidovilor, ca ci cu acelea emanciparea totu nu se va realisat in modu practicu, nici in vieti'a sociale nici in cea politica, pana candu ei insii se voru separa prin datinele si modulu vietuirei loru de toti ceilalti locuitori, ceea ce se poate ilustra totu cu exemplul jidovilor din Anglia, Francia, Itali'a, in care tieri singuru religiunea i desparte si altu nemicu, era religiunea nu trebue si nu este permis ca se mai stea de pedeca la emanciparea politica, ca ci acesta ar fi rusinea secolului nostru (precum a fostu chiaru cu Romanii in Transilvania pana in a. 1848.)

Venindu Kossuth a vorbi despre tractatulu dela Berlin si despre jidovii din Romani'a, isi desfasura ideile sale intr'unu modu ce merita tota consideratiunea nostra. Elu dise intre altele, ca daca congressulu dela Berlin ar fi impus Romaniei emanciparea jidovilor cu conditiune, ca religiunea loru se nu mai fia considerata ca pedeca la castigarea de drepturi politice, atunci acelu congressu ar fi implinitu numai unu actu de humanitate.

Cestiunea inse dupa Kossuth nicidecum nu a fostu aceea. Congressulu nu s'a ocupatu de cestiunea ca jidovii romani locuitori in Romani'a, ce drepturi se aiba in Romani'a, ci elu s'a ocupatu esclusive de indigenarea sau naturalisarea jidovilor straini, adica neromani. Acelu punctu alu Constitutiunei romanesci, despre care este disputa, vorbesce de a dreptulu si esclusivu despre naturalisare. Asia dara aci nu e vorba de emancipare (nu de a scote pe jidovi din robia Babilonului). In tota lumea acesta poti emancipat numai pe locuitori supusi de ai tierii tale, era nu pe straini din alte tieri. Asia dara in Romani'a esiste numai cestiunea de indigenarea strainilor, si precum sciu eu (dice Kossuth) ca se vorbesce in cercuri diplomatice, se cere naturalisare de omeni straini, nascuti in alte tieri, cari navalescu in masse, in glote mari, cari n'au nici o radecina in Romani'a si nu sunt legati cu nimicu catra acea tierra. Kossuth adaoge, ca elu nu cunosc in istoria altu exemplu, candu se fia mai venit uvenit altu congressu, ca se comande unei tieri indigenarea in masse; din contra densulu scie, ca indigenatul se da in tota lumea dupa legi speciali, diverse cu adeverat, inse totudea una numai la personae singuratice, apoi fia acele de ori-ce religiune.

De aci incolo Kossuth afla si constata, ca naturalisarea in masse mari este nespusu de pericolosa si ca densulu scie casuri in istoria (le sciu si altii), unde cutare tierra sau statu au avut cause forte mari de a lu dorit reu din sufletu, ca a primitu pe teritoriu seu straini in numeru mare, si ca legile ospitalitatiei nu i permitu se ilustre cu exemple acesta afirmatiune a sa. Din acesta causa mie (dice Kossuth) nu mi-a venit pe neasteptate, ca romanii tinu la dreptulu loru de a judeca ei insii daca, considerandu starea de facia a culturei poporului loru, este sau nu, de folosu pentru patria loru a naturalisat multime mare de straini. A denegat cuiva indigenatul numai din caus'a religiunei, este unu scandalu; „eu inse nicidecum nu m'asimira, daca romanii aru afila, ca naturalisarea strainilor in masse mari e pericolosa atata pentru nationalitatea loru, catu si pentru economia politica, si daca ei modificandu respectivul articolu din Constitutiune aru dice: Nu vom naturalisat pe nici-unu strainu, fia acela de ori-ce religiune si de ori-ce

nationalitate, decat numai in casuri singuratece, pentru merite speciali, candu potestatea legislativa ii va affla demni de a'i recunosc de cetatieni ai statului, totu prin lege speciale.“

Eta, asia judeca Kossuth despre cestiunea jidovasca, din Romani'a pe la Septembre a. c.; adica tocma in sensulu precum s'a si decisu ea prin legislativ'a Romaniei. Elu pune totuodata temiu mare pe statu nationale homogenu.

Legea de venatu.

Sau vediutu de repetitive-ori reclamatiune prin diarie din Transilvania in contra art. de lege relativ la dreptulu de venatu, respective restrin-gere a stirpi „ferele selbatece!“ S'a speratu ca in urma totu va strabate strigatulu poporului asia numit „misera plebs contribuens“ pana la „urechile,“ vreru se dicu, pana la „anim'a“ parentilor patriei, si ca voru sterge o lege, care e forte nepoporara, sau se nu dicem si mai multu, este nepractica, de care isi bate jocu si celu mai simplu pastoriu de vite.

„Feresce-te, se nu te faci de risu, a disu Napoleonu celu mare, ca ci o batalia perduta se poate reparat, dar' daca te ai facutu de risu, esti perduto“.

Nu avemu se repetim cele scrisse prin diarie germane si magiare, nici vomu face statistic'a vietelor mancate de ferele selbatice de candu esista acea lege. Aici inse ne vine aminte unu casu caracteristicu; dar' se nu cugete cineva ca s'a intemplatu subt domnia regimului magiaru. S'a intemplatu de multu . . . . . candu erat „lupulu catielu“ si „barn'a vitieliu.“ Unu cutare domnu „ilustru“ fusese invitatu la o venatore, elu inse a respunsu, ca gona se se amane pana in Novembre, ca ci in Augustu „cojoculu“ ursului inca nu e frumosu.

„Dara pana atunci ferele carnivore selbatice voru manca vitele bietilor omeni.“

„Ei, da! Omenii se isi paziasca vitele; urculi numai torma e frumosu“

Daca amu sci ca nu batemu tota la urechile surdului, amu riscam intrebarea, ca ore care a fostu „ratiunea acestei legi?“ Economia nationala de sigura ca nu, ca ci de si recunoscem cumca venitul pe care ilu poate trage unu proprietariu din venatulu de mancatu, din asiu numitul „venatu

vointia slabia la omulu russescu; asemenea exemple s'aru potet multiplicat si conclusiunea ar fi, ca femeia russa in genere are unu caracteru mai solidu decat barbatulu. In comparatiune apoi cu celealte femei europene cred, ca femeia russa bine educata are avantajuri particulare, mai putin sentimentala decat germana, nu asia de rece ca engles'a, nu asia gratiosa ca frances'a, nu asia vesela ca italiana, are mai multa passiune, mai multa naturalitate decat toate acestea. Dece nihilismulu nu va triumfa in Russi'a, in form'a s'a brutalu, ci se va transforma in o simpla reforma ideală a nefericitei sisteme de astazi, in acesta schimbare femeia va avea celu mai mare meritu; pentru ca de si s'au aflat si in Russi'a nihiliste, care au facutu nebulii, si au indemnaturi si pe alti se faca asemenea, totusi cea mai mare parte a femeilor russesci au servit cu tineretua loru discreta, dar' sympathia sa va tempera escessurile, rechiamandu in mintea omilor uinele ideale, ce erau periclitate se cada in naufragiul tuturor credintielor.

Panslavismulu.

Panslavistii pana acum au fostu considerati de gubernulu russescu ca nisce inamici: doctrinele loru considerate din punctu de vedere politicu, pareau (si sunt intr'adeveru) daunose existentiei imperiului actualu. Adeveratii panslavisti trebuie se urasca totu, ce nu-i slavu pe pamantulu russescu; provinciele germane si finne dela Baltic'a potu face parte din patria russescă in ele; si de orece astazi e o utopia sperant'a de a reduce pe germanii din Russi'a, ce occupa in statu functiunile cele mai inalte, ce sunt domni preste Academii de scientie si preste Universitatii, la o positiune secundara, unicul remedium possibil ar fi acela, ca se se rumpa dela Russi'a mai multe provincie, ce fara indoiela ar slabiti tare imperiul. Dupa ideile panslavistice, lumea slava e o lume de sine statatore, nici europeana,

Foisiara „Observatoriului“.

Femeia.

de: Angelo de Gubernatis.

Traducere din italienesce de: V. P.—u.*)

Cu rationamentulu vomu potet multu; dar' si mai multu cu exemplulu, ce ni-lu ofere femeia, ce in Russi'a representa moralmente secesulu mai tare. Acea vointia, acea energia, acea constantia, acelu bunu simtii, ce s'ar dorit se le vedem in barbatulu russu, le affi cu multu mai usioru in femeia. Pentru aceea n'a datu legea femeiei in nici o tierra a Europei drepturi mai mari ca in Russi'a. Dens'a e proprietara libera; administratore libera a bunurilor sale; i este deschisa calea la cateva functiuni civile; are multa libertate in portare, vorbire si lucrare. Cele doue securi ce sunt asia de destinate in alte tieri, se confunda tare in Russi'a; femeia poate ca e mai putinu adorata in Russi'a decat in alte tieri, dar' are potere si demnitate mai mare si mai reala. Tiarinele sale au datu exemplu stralucitul despre ceea ce poate femeia russa. Este uneori in caracterulu femeiei russe o energia admirabila, ce o face atata de intreprindetore si obstinata in intreprinderile sale. Candu voiesce se duca ceva la indeplinire, nu cunosc nici obstacole nici sacrificii, ce ar potet se o inpede, deca densa si-a a propusu-se patimiesca, ajunge in resemnatiunea sa unu gradu sublimu. Selbatica in resbunarile, ca si in placerile sale, candu iubescu uresce, face se fia resimtita. — Amu facutu in inchisoare din Tarszok cunoscinta unei tierance tinere,

*) Vedi: „La Russi'a descritta e illustrata da Dixon, Biancardi Moynet, Vereschaguine, Henriet e Vámbéry e, dal prof. Angelo de Gubernatis“. Milano 1877.

Ori-ce inserate,
se platesc pe serie seu linia, cu
litera merunte garmondu, la prima
publicare cate 7 cr., la adou'a si a
treia cate 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurul publicu.
Prenumeratunile se pot face in
modulu celu mai usioru prin assem-
natunile postei statului, adresate de
a dreptulu la Redactiunea Diariului
Observatoriul in Sibiu.

nobilu" (Edles Wild), ar potea fi considerabilu, prin legea de venatu nu numai că nu s'atinge scopulu, dara resultatulu e tocma celu opusu. — Nu e destulu a face legi peste legi, inainte de tóte trebue se fia cine se le si esecute. Subt absolutismu erá venatu de 10 ori mai multu decàtu acuma. De ce? De aceea, că administratiunea insa-si luase asupra'si grij'a esterminarei fereloru rapitórie, care nimicescu celu mai puçinu de diece ori atàtu venatu nobilu, cătu pusca venatorii intr'unu anu.* — Apoi administratiunea mai scia si atàta, că poporul are dreptu se pretinda, că statulu se'i apere vitele sale, avea sa, tocma in interessulu economiei nationale. Stîrpirea fereloru selbatice se tiene tocma asia de agendele administratiunei, că si stîrpirea „hotiloru.“ O gura slabă a disu, că pote de aceea nu pôrta nimeni grija de paduri, că-ci stîrpindu-se acestea cu totulu, se voru duce si ferele selbatice ne mai avendu unde locui. Asia au stîrpit si „nemtii“ pe banditii din padurile Bakony in Ungari'a; au tatajut codrii.

Subt absolutismu erá lege pentru crutiarea venatului nobilu pe timpulu candu se sporesce, cu multu mai rigorosa; dar' ursii si lupii ii potea puscă ori-si cine, éra acum numai acelora le este permisu a'i puscă, cari platescu tax'a de venatu 12 fl. Audi acolo! Adică pe „hoti si banditi“ singuru gensdarmulu se'lu pôta prinde, altucineva nu? — Unde e aici ratiunea? Apoi in mintea bietului „Tieranu“ nu incap nici-de cătu, cum se pote intemplă că de exemplu comun'a Avrigu care are o proprietate de optu mii jugere paduri, respective locuitorii cu proprietarii, ne fiindu in stare pe langa contributiunile cele mari a mai plati si 12 fl. tax'a de venatu, se nu aiba dreptu a venâ in padurile proprie, pe candu căti „trasi si inpsi“ daca dau 12 fl. potu venâ pe proprietatea Avrigeniloru facêndu „unii“ chiaru meseria din venatu. „De ce platescu eu darea cea mare pentru paduri, daca nu pociu face ceea ce dice codicele civilu că: proprietariulu e domnu absolutu preste avea sa, o pote vinde, o pote darui, ori nimici. Apoi venatulu inca e avea mea, de ce se'lu pusce strainulu?“

„Ho ho! frate, multiamescete că poti stîrpi padurile dupa placulu teu, cu venatulu e alta ca-ciula.“

„Ce caciula? că de candu nu ne mai lasa că se puscamu ursii si lupii, sau sporitu de nu mai e siguru a âmplă prin codrii; coconasii vinu se ne pusce ratiele, poturnicele, sitarii, iepurii si caprele de pe hotaru, dara nu si ursii.**)

Legea de venatu e in multe privintie atàtu de defectuosa, in cătu in adeveru unu pricopetorul stă pe garduri si se intreba: cum se pote că cu ignorarea si celor mai elementarie cunoscintie de lucru, si cu ignorarea intereselor vitali ale locuitorilor se se faca o asemenea lege, si daca s'a

*) Barbatii de distinctiune, proprietari si venatori carii cunoscu bine, anume muntii dintre Transilvania si Oltenia (sud-vest), spunu că pe cerbi, capriore si capre selbatice din acei munti nu'i estermina omenii, cătu mai virtuosu lupii si ursii. In Austri'a, Boem'a etc. se face comerciu de sute de mii cu venaturi. Red.

**) Nu cumva din respectu prea mare de autoritatea brânciei ursesci? Red.

nici asiatica, ce n'ar trebui se aiba cu Europa mai multe afaceri, decàtu cate are cu Asia. Ar trebui intr'aceea se se desfaca in Russi'a o mare parte a operei civile a lui Petru celu mare si a successorilor lui si la unu asemenea vandalismu nu s'ar poté demite nici un membru alu casei de Romanoff. Panslavistii sciau asia-dara pré bine, că ideile loru nu poteau fi primite de gubernulu russescu, si pentru aceea se mangaiau cu unu nou imperiu slavu poternicu; ei visau la Russi'a mica, Ruteni'a, Poloni'a, Boem'a, Croati'a, Serbi'a, Bulgari'a, Hertegovin'a, Bosni'a, sperau că mai curendu séu mai tardiu si Russi'a mare se va uni cu acesta poternica confederatiune de popora slave. Aceste idei separatistice care se manifestara in diferite intervaluri, sub diverse forme, nu poteau pretinde sympathia gubernulu imperialu russescu. Inainte de inceperea resbelului present (1877) erau in provinciile slave supuse imperiului ottomanu, doue curente slave ce lucrau in sensu diversu; un'a erá a panslavistiloru, care prin comitele revolutionare se nisua se rovoltedie pe slavii de sudu cealalta a consuliloru russesci, ce-si intindeau protectiunea loru oficiala russa asupra slaviloru de sudu, facandu-i astfelui se sperdie in apropiata diua de eliberare. Se intembla deci in peninsul'a balcanica mai totu aceea ce s'au vediut in Itali'a inainte de anulu 1859, candu mazinistii agitau in provinciile italiane in sensu republicanu si agentii casei de Savoy'a se foloseau de acele agitatiuni, intrevenindu cu arme regesci la eliberarea pentru totudeauna a provinciilor nostre de sub jugulu strainu. Comitetele revolutionare din Bulgari'a si Hertegovin'a preparara insurectiunea; se facura reprimeti; era de lipsa se fia oprite; Europa stetea că unu privitoru indiferente; atunci panslavistii sperandu tóte dela bun'a anima a russiloru, facura o schimbare in

facuta si lumea intréga o a combatutu, ba chiaru ministrulu in dieta a recunoscutu-o că defectuosa, ea totusi se mai esiste?

Prin trécatu vomu aminti si noi unulu din defectele principali.

Scie lumea intréga, că gón'a la ursi si lupi numai atunci e sigura, daca in alta di dupa ce aceste bestiile au omoritu si mancatu vre-o vita numai-decàtu se intreprinde o góna asupra loru, că-ci atunci zacu la sôre satui mai multe dile in vreo desime, nu de parte de loculu de prada. Atunci trasnescu puscile că intr'o batalia. — „Ei, dar' pâna ce vine dela ministeriu licenti'a de venatu, trecu 3 si 6 luni. Ursulu si lupulu nu astépta pâna atunci, ci se duce.“ „Nu face nimicu, voru mai mancă ei vre-unu calu ori bou, si apoi ii poteti voi astă si dupa-ce ve vine licenti'a. Da, da, manca dieu aceia cătu de multi, numai bietului omu nu 'i mai intórcе nimeni daun'a.

Pâna la anulu 1868 se platea premiu daca cineva puscă unu ursu ori lupu. Acuma e pedepsa forte mare, daca cineva ilu pusca fara licentia si ursii voru cugetă că suntemu in tiér'a lui „Pap János.“

R o m a n i a .

Intorcerea A. S. R. Dómnei.

Dupa o petrecere de o septembra la castelulu de la Weinburg in Elvetia, la Augustii parinti ai Domnitorului, A. S. R. Dómna a pornit Vineri, 18 currentu, spre Vien'a, unde a fostu intempinata de ministru Romanie cu personalulu legatiunii. Alteti'a Sa Regala, ne-simindu nici o ostenela de drumulu facutu, a decisu a urmă in acea di caletori'a si a pornit la órele 2 din Vien'a, sosindu Dumineca, la órele 10 si jumetate deminetia la Verciorov'a, unde a fostu intempinata de d. ministru alu justitiei, de d. generalu Cerkezu, comandantru divisiei I militare teritoriale, de prefectulu judetului si de autoritatatile locale.

A. S. R. Dómna si-a urmatu drumulu fiindu salutata la tóte orasiele si garele, unde trenulu se oprea de autoritatatile civile si militare si de notabilitati, domni si domne, care, mai alesu in orasiele Severinu, Craiov'a, Slatin'a si Pitesci, au adusu adeverate ovatiuni, doveindu bucuria ce simtiau pentru fericita intorcere a A. S. R. Dómnei. D. generalu Cernatu, comandantru divisiei II teritoriale, a intempinat pe Alteti'a Sa Regala la Pitesci si d. inspectoru generalu Davila la Craiov'a. La gar'a Titu, unde se adunase unu mare numeru de sateni spre a salutá intalnirea iubitiloru Suverani, A. S. R. Domnulu a intempinat pe August'a Sa socia si au urmatu drumulu spre Bucuresci, unde Altetile Loru Regale au sposit la órele 9 séra in gar'a Cotroceni. Aci se afau I. P. S. S. Mitropolitul Primatu, domnii ministri, inaltii demnitari si functionari superiori ai statului, siefi de corpuri din garnisóna, precum si diferite persoane de distinctiune si notabilitati, si unu mare numeru de domne, care au inmanatu frumose buchete de flori A. S. R. Dómnei. Dupa ce au convorbuitu o jumetate de óra cu persoanele presente, cari le-au esprimat uari de buna-venire, A. A. L. L. R. R., Domnulu si Dómna, s'au indreptat spre Palatulu de la Cotroceni. (Monitorulu).

Caletori'a A. S. R. Domnitorului in Dobrogea.

D. ministru-presiedinte a mai primitu de la d. ministru de interne, M. Cogalniceanu, urmatori'a telegrama asupra caletoriei A. S. R. Domnului:

Kiustenge, 19/31 Octubre 1869.

— Dupa ce Alteti'a Sa Regala a pusu piétra fundamentala la monumentulu destinat a perpetuă amintirea unversarei, amintirea anexarei Dobrogei catre Romani'a, incongiuratu si salutatu de tóta poporatiunea Tulcei, s'a inbarcatu la 12 óre de diminetia in doriu de di.

tient'a loru, pentru că se nu se faca prea suspecti inaintea Europei, si schimbandu cestiunea slava intr'o cestiune crestina, facura apelu la guberñulu russescu că se ia initiativa resbelului. De nu intreprindea Tiarulu resbelulu, ar fi avutu revolutiunea acasa, preparata de panslavisti, cari intr'acea propagau prin poporulu russescu ide'a unei cruciate sfinte in contra turciloru. Simtiemntulu poporului se declara in unu modu viu si demandatoriu; asia că déca Tiarulu actualu n'ar fi unu amicu asia de cunoscute alu pacei si de ar ave ideile de cucerire a le lui Alecsandru, n'ar poté fi servitul mai bine că acum, de dispositiunile poporului seu, ce si-a aflatu unu scopu idealu pentru unu resbelu, ce a avutu altadata totudeauna scopuri materiale. Panslavistii sunt acum indestuliti cu rezultatulu finalu alu lungiloru loru agitatiuni. Ceea ce se va intemplă, candu séu mai curendu séu mai tardiu, se voru elibera tóte provinciile slave de sub jugulu turcescu, nu se pote prevede; dar' e tare de temutu că pentru imperiulu Tiarului acele noue provincie in locu se fia o intarire, au se devina o noua causa de slabitiune, cu unu elementu de sfasiare mai multu; sudulu Russiei dispusu la rebeliune si separare, va gravita spre nordu si déca imperiulu nu-si va schimbá resedinti'a, e de temutu că se voru intemplă evenimente funeste; rumórea ce se latiesc dejă despre o Constitutiune ce va fi data de Tiaru, indata dupa terminarea resbelului, ne pare primulu semnu, ce are se produca dissoluțiunea imperiului pré estinsu pentru a poté fi sustinutu constitutionalmente. Se ne consolam deci celu puçinu cu ide'a, că ruin'a imperiului de se va intemplă canduva, nu va fi si aceea a Russiei, ci din contra, dela libertate va cascigá vigore noua si educatiune civila.

Atât la Harsiov'a pe langa care amu trecutu la mediul noptii, cătu si la Cernavoda, totu orasului a fostu tota nöpte iluminat si poporatiunea in picioare.

La debarcadera, A. S. R. Domnulu a fostu intempinat de clerulu ortodoxu si de hogii otomani, de autoritatatile civile si militare, de agentii societatiei Imperiale-Regale de navigatiune si de onor. d. Harris, directorulu generale alu calei ferate de unire a Dunarei cu Marea-Negru (Cernavoda-Kiustenge), care venise cu trenulu principiului, decorat serbatoresc, spre a conduce la Constantia pe noulu Domnul alu Dobrogei. La 8 óre dimineti'a, Alteti'a Sa Regala s'a urcatu in wagonulu principiului care, de si de ani éra pregatit pentru Sultanulu, inse numai astadata, si pentru prim'a óra, primi unu Suveranu.

Durat'a caletoriei a tinutu doue óre, fiindu că atât la statiunea Medgidie, cătu si la statiunea Murfatlar, cortegiulu a trebuitu a se opri, spre a potea poporatiunile a vedea si a salutá pe Suveranul loru.

Acetea poporatiuni, compuse de tóte nationalitatile, de tóte religiunile, Romani, Greci, Bulgari, Germani, Turci, Tatari, erau tóte intr'unite print'ru singuru sentimentu: dorinti'a de a vedea, de a salutá, de a iubi pe bunulu loru Domnitoru, pe representantulu libertatii, justitiei, toleranti si civilisatiunei europene.

La Medjidie anteiu hoge alu celei mai mari moschee din Dobrogea a cetitul Domnitorului o rugaciune inadinsu compusa pentru Alteti'a S'a Regala, si la care tota poporatiunea musulmana, dupa fia-care versetu, respunde prin sute de Aminu.

Dela Cernavod'a, pana la Kiustenge trenulu a trecutu prin mai multe sate turcesci si tataresci, odata inplinite, asta-di arse si sfaramate.

Din ruinele loru inse alergau puçinii locuitori ce au mai remasu spre a zari, spre a salutá, macaru in fug'a calei ferate, pe Suveranul romanu. Er femeile si copiii zarind trenulu, in semnu de respectu, se aruncau la pamentu.

La Medjidie, Alteti'a Sa Regala a fostu aclamatu print'ru imnu nationalu, intonat de scolarii romani si tatari din acestu oras.

Este cu nepotintia penei celei mai agere a descrie intrare Dumnului Romaniei in vechia Constantia. Scoborindu-se trenulu spre mare, acestu orasiusu semaná a unei flote cu catarguri inpodobita pentru mari serbatori; că-ci cas'a cea mai mica, chiaru bordeiele din suburbii a tatarésca erau acoperite preste totu cu drapele!

In fia-care strada erau unulu séu mai multe arcuri de triumfu. Boulevardul Elisabet'a-Dómna formá unu spalieru de arcuri de triumfu, acoperite cu drapele marinelor tutulor statelor.

La gara asteptau tóte autoritatile, detasamente de trupe si mai tóta poporatiunea orasului. Dupa-ce Alteti'a Sa Regala a gustatul din pânea si sarea care I s'a oferit de primariulu comunei, asigurandu'lu că pôrta o deosebita buna-vointia pentru portulu maritimul alu Romaniei, Alteti'a Sa Regala s'a urcatu in trasura, si urmatu si precedatu de poporatiune care aclamá pe Domnitoru prin strigate de bucuria, in deosebitele limbi ale poporatiunii: ur'a, zito, amin, cortegiulu principiului s'a oprit la biseric'a ortodoxa apartinandu comunitati grece; dupa Te-Deumulu serbatu in limbele grece si romana, unu oratoru a salutat pe Domnitoru, dorindu'i buna venire in numele eleniloru din Constantia.

Dupa aceea escorta principala a precurso o parte din orasiusu si bulevardul Elisabet'a-Dómna, situat pe tîrmulu marii, si s'a oprit la giam'a turcescă, unde era concentrata poporatiunea musulmana. Alteti'a Sa Regala intrandu in la templul templului a fostu condusu de hoge la loculu santu, unde se asiediasu unu jetiu asternutu cu tapete persane. Aici s'a citit o rugaciune pentru sanetatea Domnitorului si pentru fericirea Romaniei, la care toti musulmanii au respunsu prin intreite Amine.

De aci Alteti'a Sa Regala s'a transportat la palatul administrativu séu „conacu“, unde a primitu tóte autoritatatile publice si deosebite deputatiuni din cele-lalte orasie si comune rurale ale judetului Kiustenge. Apoi Domnitorulu s'a retrasu in quartierul ce i se pregatise la vill'a onor. D. Harris, directorulu generalu alu calei ferate. Pana tardiui Alteti'a Sa Regala au datu audiente, si poporatiunea a statu inaintea quartierului domnescu in dorintia de a vedea pe Domnulu Romaniei si al Dobrogei, a carui sosire in nou'a provincie romana era acceptata cu atata nerabdare.

Timpulu fiindu furtunosu s'au amenatut pe a dou'a di iluminatiunile si focurile de artificie ce le pregatisera tóte clasele poporatiunei cu o mare profusione.

A dou'a di Vineri, la 10 óre, Alteti'a Sa Regala a asistat la punerea pietrei de temelie a nouui si marelui ospelu supranumitul Hotel Charles I, pe care o companie, reprezentata prin d-nii Arthur Green si Rothschild, ilu cladesce in Constantia pe tîrmulu marii, destinat mai cu deosebire pentru persoanele ce in timpul verei voru veni acolo pentru baile de mare.

La acesta ocazie si dupa ce s'a facutu santirea apei, d. senatoru Orescu, distinsulu nostru architectu, a citit unu discursu care se va publica mai tardiui, éra d. ministru de interne a cetitul actulu comemorativu sub-scrisul de Alteti'a Sa Regala si de ministrii de interne si de resbelu si care apoi, inchisu intr'o capsula de plumbu, inpreuna cu mai multe monete si medalii avendu efigia Domnului Romaniei, s'a pusu in temelie. Alteti'a Sa Regala incingendu apoi siurtiulu de matase, si luandu mistri'a si ciocanulu de argintu a cimentantul pestr'a, dorindu ospelului si orasului in care se zidesce, durata si prosperitate.

De acolo Alteti'a Sa Regala a mersu, parte in trasura, parte pe josu, spre marea multumire a poporatiunei de a visitatu deosebitele stabilimente: cancelariile autoritatilor publice, scólele de baeti si fete romane, grece si musulmane, casarme, spitalele si inchisoréa, unde a graciutu cativa osanditi demni de domnescu

OBSERVATORIULU.

indurare. La două ore după amiazi, Altetă'a Sa Regala a mersu urmatu, de mai multe trasuri, de a vizitatu marea fabrica de tabacaria,* care după ancesarea Dobrogei, și chiaru în anul acesta, s'a zidit ușor apropiere de trei kilometri de Kiustenge și anume între mare și lacul de apă dulce dela Anadul Kioi. Aceasta fabrica, construită de o societate de capitaliști, lucrându după procedurile cele mai noi, ocupă deja peste o sută lucratori, și este negresitul celu d'antai stabilimentu al Romaniei în această ramură. Altetă'a Sa Regala a percurtu fabrică în totă partile ei, a asistat la deosebitele ramificatiuni ale fabricatiunei și că semnu de înaltă'a Sa multumire a acordatui medalii'a de aur Serviciulu credinciosu directorului folositorului stabilimentu și medalii'a de argint la patru fabricanti, cei mai capabili. Atâtă la dejunu catusi la prandiu, în aceste două dile, pe care Altetă'a Sa Regala le-a petrecutu în Constanti'a, au fostu invitati la măs'a domnescă principalii notabili de totă nationalitatile și de totă confesiunile.

La apusulu sărelui Altetă'a Sa Regala a asistat la o rugaciune religioasă organizată în onoarea Sa de mic'a colonie a Karaimilor. În sé'a de Vineri a avut locu în Constanti'a o iluminatiune pe care orasul Bucurescii în cele mai frumuse a le sale serbatori, ar fi pututu a o invidiă; căci iluminatiunea, îndobbită cu focuri de bengali și cu o frumosă artificie, se intindea de pe pământu și pe mare.

Totii tiermii mari erau în flacare, cu mii de lampi cu sute de sori ardiori. De sub tiermu în totu minutulu se radicau în aeru sute de rachete. În același timpu minaretele gémilor strălucesc cu focuri în tocmăi că farurile porturilor. Corabile in portu erau érasi iluminate, și pe mare mai multe vase erau transformate în gondole venetiane îndobbită cu sute de lampioane multicolore.

Altetă'a Sa Regala, după ce a percurtu pe josu bulevardul, a onoratu cu visită Sa casele dn. N. Macri, capitanul portului, și de la casafasul, asemenea frumosu iluminat, a asistat la retragerea garnizoanei purtându tortie aprinse și în sunetulu a două musici militare.

Dupa aceea Altetă'a Sa Regala a pornit ușasi pe josu inconjuratu de totă poporatiunea și aclamatu cu mii și mii de strigăte de ură, zito, amin, s'a intorsu în quartierul Seu. Era poporatiunea a remasă veselindu-se pe strade pana catusi a facutu diua.

A două di, la órele 8 din dimineață, Altetă'a Sa Regala și-a luat diua buna dela Constanti'a, asigurandu inca odata pe orasieni, reprezentati prin intelligentul si activul lor primar, că dorintele Constantiei sunt si dorintele Altetiei Sale Regale și că Altetă'a Sa Regala, în acordu cu gubernul Seu, va pune totă staruintele spre a le realiză cătu mai curențu.

In percurstu de întorcere la Cernavoda, Altetă'a Sa Regala a fostu intemperiatu, la fia-care statuine, de o poporatiune multu mai numerosă de cătu la sosire, multiamita această timpul frumosu și a faimei respondita despre buna-vointia și afabilitatea Domnului Dobrogei.

In statuinea Medjide, Altetă'a Sa Regala a fostu salutat de o numerosă deputatiune de pastori mocani, cari au oferit Altetiei Sale Regale unu berbece cu lână colorată, îndobbită cu pantice tricolore.

La Cernavoda Altetă'a Sa Regala a vizitatu magazinele companiei calei ferate, mașinile și ciururile mecanice cu care granele se radica din caice, se ciurue si se incarcă în vagone spre a fi transportate apoi la portu și directu incarcate în corabii.

Caletoria de întorcere s'a facutu totu pe vaporulu Arpad. Sosindu înaintea Hirsovei Altetă'a Sa Regala a bine-voită a desbarcată, a primi deputatiunile orasului și ale comunelor rurale de prin-prejuru, și apoi s'a suittu pe înaltimă care desparte orasul român de orasul turcesc, și pe care era radicat unu frumosu arcu de triumf purtându de o parte inscriptiuni române, era pe scăldă inscriptiuni otomane.

Aci poporatiunea otomana, vorbindu mai totă românește, Altetă'a Sa Regala a convorbîtu în acăsta limba cu mai multi otomani, a trecutu în revista detasamentulu de ostire, a ascultat imnele românesc cantate de scolarii și scolaritiele române și musulmane, și după o ora de petrecere în orasul Hirsov'a, Altetă'a Sa Regala s'a reinbarcatu îndreptându-se spre Brail'a, unde Arpad a ajunsu la 6 óre sé'a.

De acolo Ilustrul Caletor, urcându-se în trenulu expresu alu calei ferate, înainte de mediu-nopție a ajunsu la Cotroceni.

(„Monitorul“).

Statutele Academiei Române

Votate în siedintă din 21 Juniu (3 Iuliu) 1879.

(Urmare și fine.)

Art. 31. Membri corespondenti se alegă dintră barbatii de specialitate, atâtă Români cătu și straini, ale caror lucrari potu contribui la scopurile Academiei.

Art. 32. Membri onorari și corespondenti se alegă cu două treimi din voturile membrilor Academiei prezenți, în sesiune generală, în urmă propunerii a cinci membri.

Art. 33. Membrii onorari și corespondenți au dreptul de a asistă la siedintele de corpul ale Academiei, cu votu consultativ, numai intru ceea ce pînă vîste activitatea ei literară și scientifică.

Partea III. — Averea.

Art. 34. Averea Academiei constă în: a) Fonduri cu destinații speciale; b) Fonduri cu destinații generale.

*) În Transilvania argasitoria, unde se argasesc, se curatia peile. Tabacaru în România semnifica argasitoru.

„Red. Obs.“

Art. 35. Venitulu fondurilor cu destinație specială, în casurile preseice de donator, înseși acele fonduri, se intrebuintă conformu dispozitiunilor donatorilor. Numai în casulu catusi actele de donație n'ară conțină vreo clausă contraria, sumele ce aru remană eventual disponibile din aceste venituri și fonduri cu destinație specială, se potu trece la fondurile cu destinație generală. Din veniturile tuturor fondurilor cu destinație specială, Academă preleva pe fiacare anu, unu quantum de 15 la sută pentru acoperirea speselor sale generale.

Art. 36. Din veniturile fondurilor cu destinație generală, și din quantul de 15 la sută prelevată asupra venitului fondurilor cu destinație specială, se voru efectua totă spesele de interes comunită, precum indemnisaile de siedintă și înlesnirea caletoriei membrilor la sesiunea generală, publicațiunile comune, retributiunea personalului administrativ, acuizitii pentru biblioteca, spese de cancelaria, de materialu, de mobiliaru și ori-ce altele cu caracteru de necesitate comunită.

Art. 37. Sumă remasă disponibilă pe fiasă ce anu din venitulu fondurilor cu destinație generală, după satisfacerea necesitatilor comunită, se va împărți în fiacare anu în sesiunea generală: parte pentru a spori fondurile cu destinație generală; parte între cele trei secțiuni ale Academiei, în parti egale, pentru întimpinarea cheltuielor necesare fiacarei din ele la îndeplinirea atributiunilor lor, precum publicațiuni, misiuni, premiari, acuizitii de materialu scientific etc.

Art. 38. Economiele ce aru rezultă din alocuțiunile anuale ce se facu fiacare secțiuni, voru constitui după decisiunea secțiunii respective, fonduri speciale de rezerva ale ei, cu destinație de aceeași natură, că alocațiunile originare.

Art. 39. Nici o intrebuintare de fonduri din partea unei secțiuni nu se pote face, fără de aprobarea Academiei, în sesiune generală.

Art. 40. Academă își face pe totu anul budjetul seu de venituri și de spese.

Art. 41. Averea Academiei, compusă din fonduri permanente, și din venituri anuale, se administra de dens'a, prin delegație, ai carei membri sunt solidari respinditori și care este însarcinata a pune în execuție dispozitiunile bugetului.

Art. 42. Fondurile permanente ale Academiei și versamintele veniturilor ei periodice, afara de sumele necesare pentru spesele curente, se voru pastră la cassă de depuneră și consegnări.

Art. 43. Pastrarea și manipularea sumelor destinate pentru spesele curente sunt încredințiate în special presedintelui Academiei, precum și unui cassier comptabilu.

Art. 44. Cassierul comptabilu alu Academiei va fi numit, după propunerea delegației, de către Academia, în sesiune generală, cu două treimi din voturile membrilor presenti, avendu densul și o garantie proporțională cu sumele destinate speselor curente.

Dispozitii generale.

Art. 45. Pentru aplicarea diverselor dispozitiuni generale ale prezentelor statută, Academă își face regulamente speciale, aprobate cu voturile a două treimi din membrii presenti în sesiune generală, și cari nu se potu modifica decâtă în aceeași condiție de votare.

Art. 46. Academă Romana poate modifica aceste statută, după necesitatea ce timpul și împreguiările voru provocă. Modificările înse nu se potu face decâtă asupra propunerii a sieptăi membrii și cu votul aprobativ a două treimi din numerul totalu alu membrilor Academiei. Deca în două siedintă consecutive la intervale de 3 dile, nu se voru potu intră în două din 3 parti ale întregului numeru alu membrilor Academiei, la a treia siedintă totu după intervalu de trei dile, modificările la statute se voru potu vota cu două treimi din membrii presenti.

Sciri diverse.

(Conferenția protopopilor din Blasius și arondarea protopopiatelor.) Precum cetei în „Foi'a Scolastică“ din Blasius, în 1 și 2 Septembrie a. c. s'au tenuți la scaunul metropolitanu, o conferenție a protopopilor din archidiocesa gr. cat. de Alb'a-Julie și Fagaras. Între alte obiecte importante s'au adoptat în modu pirovisoru și o nouă arondare a protopopiatelor și adeca asia, că protopopiatele s'au redusu la 32 în modul urmatoru:

1. Protop. Aiudului cu scaunul în Aiud are 25 parochi;
2. Protop. Albei-Julie cu scaunul în Alb'a-Julie are 24 parochie;
3. Protop. Almasiului cu sc. in Almasiul mare are 20 par.
4. Protop. Ariesiului cu sc. in Mahaciul are 20 par.
5. Protop. Biei, cu sc. in Biei are 21 par.
6. Protop. Blasiului cu sc. in Blasius are 28 par.
7. Protop. Catinei cu sc. in Catina are 26 par.
8. Pr. Cichindealului cu sc. in Cichindealul are 18 par.
9. Pr. Clusiu cu sc. in Clusiu are 32 par.
10. Pr. Cosiocnei cu sc. in Cosiocnei are 24 par.
11. Pr. Dergei cu sc. in Derga are 25 par.
12. Pr. D. San-Martinului cu sc. in D. San-Martin are 19 par.
13. Pr. Ernotului cu sc. in Ernotu are 22 par.
14. Pr. Faragaului cu sc. in Faragau are 23 par.
15. Pr. Ibasfalaleului cu sc. in Elisabetopol are 20 par.
16. Pr. Indolului cu sc. in Indolu are 21 par.
17. Pr. Ludosiului cu sc. in Ludosiu are 21 par.
18. Pr. Medișu cu sc. in Medișu are 24 par.
19. Pr. Morlaci cu sc. in Morlacă are 20 par.
20. Pr. Mureșului cu sc. in Mureșu are 21 par.

scaunul în M. Osiorhei cu 36 par.

21. Pr. Mur. Uiorei cu sc. in M. Uioară are 19 par.
22. Pr. Pogacei cu sc. in Pogaceauă are 19 par.
23. Pr. Reginului cu sc. in Reginul sasescu are 37 par.
24. Pr. Rosiei cu sc. in Rosia de munte are 16 par.
25. Pr. Sebesiului cu scaunul în Sebesiul sasescu are 22 par.
26. Sibiului cu sc. in Sibiu are 33 par.
27. Pr. Turdei cu sc. in Turda are 23 par.
28. Pr. Vicariatul Flăgărăsiului: 28 Pr. Venetiei de Josu cu sc. in Fagaras are 42 par.
29. Pr. Voilei cu sc. in Voila are 21 par.
30. Pr. Giurgeului cu sc. in Varvizu are 15 par.
31. Pr. Odorheiu cu sc. in Odorheiu are 8 par.
32. Pișot. Treișa cu sc. in Kézdi-Polyán are 13 parochi.

Din partene salutamu cu viau placere acestu pasu de multu asteptat si dorită si nu ne indormu, că si din partea organelor competente ale archidiocesei gr. or. din Transilvania si Ungaria se voru luă mesurile cuviniciose pentru regularea si arondarea protopopiatelor, care cestiu a ajunsu acum de mai multi ani a fi ună din cele mai scădroșe, atâtă in desbaterile congressului cătu si ale sinodelor. Solutiunea acestei cestiu de o importanță vitală pentru promptă administrare a protopopiatelor a devenită ardiori si neamanabila.

— (Inaintari la capitolulu din Blasius.) M. S. imperatulu a incuviintat inaintarea respective alegerea urmatorilor d. d. canonici la capitolulu archidiocesan de Alb'a-Julie și Fagaras si adeca: inaintarea canonicii scolasticu Stefanu Manfi la can. custode, a canonicii teologu Ioanu Antonelli la can. scolasticu si aceea a rever. Ioanu Micu Moldovanu la can. cancelariu.

— (Relativ la serbarea dela Pétra) citim urmatorele in „Bassarabi'a“ din Iasi :

D. Aleșandrescu Urechia a radicatu la Pétra unu monumentu pentru amintirea soldatilor din acelu județiu, morți in resboiu. Cu acăsta ocazie d-lu V. A. Urechia a mai facut si o visita pe la locurile istorice din acăsta parte, inpreuna cu 15 elevi ai institutului seu.

A. S. R. Domnitorul Romaniei a adresat d-lui Aleșandrescu Urechia, cu ocazia asiezării marmorei comemorative, urmatorele telegrama :

„Esprimu recunoscintia mea pentru monumentul ridicat in orasul Pétra in onoarea ostenilor din județul Németiu, cadiuti in resboiu intreprinsu pentru independentia Romaniei. Me asociesu din anima la onoarurile date unuia din regimenterile cele mai brave ale armatei române care, prin sangele versat a ridicat atatu de susu numele de romanu. Multamirile mele tuturor acelora cari au luat parte si d-tale in deosebi.“

— (Pap'a Leo XIII si iezuitii). Pap'a a destituit dintr-o data, din propria sa inițiativa, pe toti profesorii de filosofie de la seminarul Pio IX si dela acela cu numele de „Propaganda Fidei“ si ia in locuitoru cu adepti credinciosi ai doctrinelor lui Thomas de Aquino, cari sunt adversari neinpacati ai iezuitilor.

Prin acăsta mesura Leo XIII a inceputu a pune in practica teorile espuse in ultim'a sa enciclică si in același timpu a declarat resboiu ordinului iezuitilor.

— (Sportu de ghiatia.) Adunarea generală din anul acesta a Reuniunei de pathinatu din Sibiu, va avea locu Mercuri in 12 Novembre, 31 Octobre a. c. la 6 óre p. m. in sal'a Nr. I dela Academă reg. de drepturi.

Obiectele consultarei voru fi:

1. Raportulu despre activitatea comitetului.
2. Incuviintarea conturilor anuale esaminate de către revisori contabilitati, despre manipulatiunea avari reuniei.
3. Propunerile comitetului său ale membrilor singurici ai reuniei.
4. Alegerea comitetului reuniei.
5. Alegerea celoru trei revisori ai contabilitati, cari nu facu parte din comitetul reuniei.

— (Lupta romanilor cu ursul). Atinseram in altu Nr. că muntii si codrii tierei sunt plini de lupi si ursi. De aci incolo scimus cu totii, că locuitorii satenii sau nu au nici o pusca, sau numai câte o vechitura că vă de ea. Daunele sunt enorme. Unu casu nou se publica in diariile magiare. In comună Aciu'a din plaiul Halmagiu (Zarandu) dieciuise vitele cornute si porcii locuitorilor. In fine bietii omeni se decidu că se decule cu ori-ce pretiu celu puținu unu ursu. Patru insi, Nicolae Balascu, Giurgiu Ursu, Mihail Oancea si Joanu Serbu esira către finea lui Octobre la venatul in padure, unde si detersu curand preste unu ursu cumplit de mare. Unul din venatori trase in fera, ci nu o lovi de mōrtă. Atâtă'i trebuea bestie pentru că cu ochii incrustati si între racnete turbate se se aruncă asupra venitorilor pâna a nu apucă ei se se retraga mai iute si se'si ia alta „pusore.“ Pe trei din ei apucă fera cu brancile si trantindu'i la pa-

mentu incepù se'i mursuce si sugrume; alu patrulea inse nu'si perdu' presentia de spiritu, ci tragendu mai de aprópe ilu rani greu. Atunci ursulu racindu si mai inficosiatu lasa pe cei trei, si sculandu-se in doue pi'tore se inieptà dupa celalaltu venotoriu. Acum inse ceilalti scapati cu vietia apucandu'si armele trasera cu totii in fera in catu si crepa. Bietulu Giurgiu (Georgie) Ursu a remasu ranitu mai reu prin muscatura la braiciu stengu si intre copse.

Pre candu primiramu scirea de mai susu, adusera si la Sibiu d'oi ursi, unulu dela Cisnadior'a, era altulu dela Poian'a, ambe comune submuntene. Nu avemu informatiuni mai de aprópe, daca acesti ursi au fostu ucisi „conformu legei sau in contra legei“, cu pusca sau cu securi...

Unu altu ursu mai inpushcara si la comun'a Christianu de langa Brasovu, in apropiarea fabricei de spiritu. Se vede ca multimea felerelor carnivore nu mai afla cerbi, capriore, iepuri prin codrii si cauta domestice pe langa comune. Apoi se nu dica germanii ca Transilvania este ti'er'a ursilor, Baerenland?

Bibliografia.

Albina Carpatilor, fóia ilustrată pentru toti, a intrat cu 1-ma Octombrie în al IV-lea an de esistență. Sprigini, pe care i l'a oferit până acum publicul român, este o probă, că această fóia împfle un gol în qiaristica nostră. Îmbunătățirile făcute cu inceputul anului ne îndreptășesc a spera, că acest sprigini va merge tot crescând.

Sumariul numărului 2 este următorul:

TEGST: Amor și ortografiă, novelă originală, (contin.) — **Consolare**, poesia de Victor Voila. — **Nepotul ca unchiu**, comedie în 3 acte, tradusă după Schiller, de Petru Petrescu. — **Catacombele**, de V. P.-u. — **Din viața poporului român**, de O. Dlujanschi. — **Din „sociedad pasărilor**, de X.... — **Un rege prisoner**. — **Varietăți**, Bibliografia, Gicitura numerică.

ILUSTRĂRI: Din „sociedad pasărilor“. — Imbarcarea regelui prisoner Cetevajo în portul Durnford. — Debarcarea lui Cetevajo în Captown.

PE COPERTĂ: Partea umoristică: Petru din mazere, poveste; Glume și nu prea. — Cronică. — Anunțuri.

Déca numărul abonaților va fi destul de mare, în scurt timp „Albina Carpatilor“ va realiza și alte îmbunătățiri. Redacționea și editura vor face sacrificii pentru ca fóia dénșilor să ajungă la înăltimdea și ieftinătatea diarelor străine de aceeași categorie; această depinde în grad mare dela buna-voința publicului român.

Prețul abonamentului { pe un an 6 flor. — cr. resp. 16 lei.
{ " 6 lună 3 " 8 "
{ " 3 " 1 " 50 " 4 "

Abonamentele se fac la editorul W. Kraft în Sibiu.

Contractul Socialu.

De J. J. Rousseau.

Capitolul III.

Divisiunea gubernelor.

In capitolele precedente amu vediutu, pentru ce se disting diversele specie séu forme de gubernu dupa numerul membrilor care ilu compunu, ne mai remane acuma se vedem in capitolul acesta, cum se face acea divisiune.

In prim'a linia suveranul pote increditia gubernu poporului intregu séu celei mai mari parti a poporului, astfelu că se fia mai multi cetatieni magistrati, decât cetatieni simpli particulari. Aceasta forma de gubernu se numesce democratia. Séu elu pote increditia gubernu in manile unui numeru micu, astfelu că se fia mai multi simpli cetatieni decât magistrati si aceasta forma se numesce aristocracia. In fine elu pote concentră intregu gubernu in manile unui magistratu unicu, dela care primesc toti ceilalti poterea loru. Aceasta a trei'a forma de gubernu este cea mai comună si se numeste monarchia séu gubernu regale. Este de a se observá, că tóte aceste forme, séu celu puçinu cele doue dintai sunt mai multu séu mai puçinu susceptibile si au chiaru o forte mare latitudine, pentru că democratia pote coprinde intregu poporulu, séu se se marginésca numai la jumetate din elu. Aristocrati'a la rondulu seu se pote restringe nedeterminatul dela jumetatea poporului pâna la celu mai micu numeru. Regalitatea inca este susceptibila de a fi impartita. Spart'a de exemplu in virtutea Constitutiunei sale au avutu constantu doui regi si in imperiulu romanu s'au vediutu pâna la optu imperatori deodata, fara că se se pote dice, că imperiulu au fostu inbucatatitu. Astfelui esista unu punctu in care o forma de gubernu se confunda cu cealalta si se pote vedea, că supt cele trei denominatiuni, gubernul este in realitate susceptibil de totu atatea forme diverse, pre catu are Statul cetatieni.

Ceva mai multu! Acelasi gubernu se pote in óresi care privintie subdivide in alte parti, din care un'a se administrádia intr'unu felu, era cealalta in altu felu si asia din aceste trei forme combine pote rezultá o multime de forme mestecate,

OBSERVATORIULU.

din care se pote multiplicá fiacare prin tóte forme simple.

De multu s'au discutatu asupra celei mai bune forme de gubernu, fara se se considere că fiacare din ele in casuri anumite este cea mai buna si cea mai rea in altele.

Déca in diferitele State, numerul magistratilor supremi trebuie se fia in proporțiune inversa cu acela alu cetatienilor, apoi urmăria, că in generale gubernul democratic convine Statelor mici, aristocrati'a celor de mijlocu, era monarchia celor mari. Aceasta regula urmăria nemijlocita din principiu. Dara cine ar fi in stare se enumere multimea impregiurilor care potu permite esceptiuni.

Capitolul IV.

Despre democratia.

Celu ce face legea scie mai bine că ori cine, cum trebuie esecutata si interpretata. Se pare deci, că acea Constitutiune ar fi mai buna, in care poterea esecutiva este legata cu cea legislativa: dara tocmai aceasta este ce face acestu gubernu nesuficientu in óre cari privintie, pentru că tocmai lucrurile cari aru trebui se fia deosebite, nu sunt si că principale si suveranul fiindu aceeasi persoana, nu formă, asia dicendu, decât unu gubernu fara gubernu.

Nu este bine, că acela care face legile se le si esecutie, nici că corpulu poporului se isi detraga atentiu dela lucruri generale, pentru că se si-o concentredie asupra obiectelor particulare. Nemicu nu este mai periculosu decât influența intereseelor private in afacerile publice si abusul de legi comisul din partea gubernului este unu reu mai micu, că coruptiunea legislatorei, urmare infalibila a scopurilor particulare. In casulu acesta Statul fiindu alteratu de totu in basele sale, ori ce reforma devine impossibila. Unu poporu care nu abusá niciodata de gubernu seu, nu va abusá nici de independentia sa. Unu poporu care ar guberná totudeauna bine, nu ar avea lipsa de a fi gubernat.

Déca cineva ia cuventulu in tóta rigórea inteleșului seu, apoi nu au esistat niciodata o democratia adeverata si nici nu va esistá niciodata. Este in contra ordinei firesci, că se gubernedie majoritatea si minoritatea se fia gubernata. Cineva nu isi pote imaginá că poporul se remana in tóta una vreme adunatul pentru de a ingrijii de afacerile publice si asemenea se pote vedea că elu nu poate infinita comisiuni pentru aceasta tréba, fara că form'a administratiunei se nu se schimbe.

In realitate, credu a potea stabili că principiu, că fiindu functiunile gubernului impartite intre mai multe tribunale, atunci cele mai mici la numeru mai curendu séu mai tardiu ajungu la cea mai mare autoritate, chiaru si numai din cauza facilitatii de a espädá afacerile, care le conduce in modu firescu spre aceea.

De alta parte, căte lucruri greu de a fi unite nu presupune acestu gubernu! Mai antaiu unu Statu forte micu, in care se fia usioru de a se potea aduná poporul si in care fiacare cetatienu se pote cunoșce pe toti ceilalti; alu doulea, o mare simplicitate a moravurilor, care se delature multimea afacerilor si discussiunea spinosa; mai de parte egalitatea cea mai possibila in ranguri si in averi, fara care egalitatea drepturilor si a autoritatii nu ar potea subsistá multu tempu; in fine, lucsul puçinu séu de locu: pentru că lucsulu séu este efectul avutiei séu că ea ilu face necessaru. Elu corupe in aceeasi mesura si pe avut si pe serasi, pe uni prin posessiune, era pe ceilalti prin cupiditate; elu sacrificia patria moliciunei si vanitatii si rapesc Statul pe toti cetatieni pentru că se ii aservésca pe unu la altii si pe toti opiniunei.

Éta pentru ce unu autoru celebru au stabilitu virtutea că principiu alu republicei, de óre ce tóte acele conditiuni nu aru potea subsistá fara virtute. Inse acelu mare geniu, nefacendu distincțiunile necessare adesea i-au lipsit justitia opiniunei si cateodata claritatea. Elu au uitatu, că suveranitatea remanendu in totu loculu aceeasi, trebuie se aiba acelasi principiu locu in fiacare Statu bine constituitu. Depinde dela form'a gubernului că acelu principiu se fia accentuatu mai multu séu mai pucinu.

Adaogemu că nici unu altu gubernu nu este asia aplecatu la resbele civile si agitatiuni intestine, că celu democratia séu poporar, pentru că nici unulu nu tinde atatu de multu si de continu a isi

¹⁾ Montesquieu, „Spiritul legilor“, carte III, cap. 3.

schimbá form'a, nici se reclame atata ingrijire si curagi pentru de a si-o mantineea. Sub constiutiunea acesta este de lipsa mai multu că in oricare alta, că cetatiénulu se se inarmedie cu fortia si constantia si se isi dica in adenculu ánamei sale in fiacare di, aceea ce au disu unu palatinu virtuosu in diet'a Polonie: „Malo periculosam libertatem quam quietum servitum“²⁾

Déca ar esistá unu poporu de Diei, elu s'ar guberná democraticu. Unu gubernu astfelui de perfectu nu se potriveste pentru ómeni.³⁾

²⁾ „Mai bine o libertate pericolosa, decat o servitute pacifica.“ Cuvintele palatinului de Posnani'a Lescinsky, tatalu regelui Poloniei si duce de Lotaringia.

Nota lui J. J. Rousseau.

³⁾ Ori catu de magulitoru ar fi complimentul ce ilu face democratiei, nemuritorulu autoru alu „Contractul socialu“ si ori catu de mare ar fi admiratiunea ce o datorim geniului seu, totusi democratia de astazi si chiaru sciintia nu poate fi pe deplin multumita cu principiile stabilite in capitolulu acesta. Este admirabilu cum Rousseau si Montesquieu, cari cunoscé atatu de bine istoria Romanilor, acordesa o fortia vitala atatu de marginita principiilor democratice. Aceasta nu ne o potriveste numai pentru State mici, era pentru cele mari gubernul monarchica. Noi, basati pe celu mai spiritualu comentatore alu „Spiritul legilor“ Destutt de Tracy si pe opurile lui J. St. Mill*) si Alexis de Tocqueville **) sustinemul din contra, că ori ce poporu liberu si prin urmare suveranu, trebuie se aspire la stabilirea gubernului representativu, séu că atmosfera despotismului in care au traitu le au inpainginat vederile.

Pe tempulu loru democratia aabea se nascea si era inca departe de a triumfa. Au fostu de lipsa revolutiuni si resbele sangerose pentru că democratia, care pentru noi este unicul si adeveratul gubernu representativu si totu deodata tient'a finala a fiacarui poporu civilisatu, care isi iubeste libertatea si nu au desperatu de viitorulu seu, se triumfese in Americ'a, Franc. Angl. si Elvetia. Aceste patru State si cu deosebire cele doue d'antai sunt cele mai eclatante probe, in contra principiului stabilitu de autorulu „Contractul socialu“ că: gubernul democraticu se potriveste numai pentru State mici, era pentru cele mari gubernul monarchica. Noi, basati pe celu mai spiritualu comentatore alu „Spiritul legilor“ Destutt de Tracy si pe opurile lui J. St. Mill*) si Alexis de Tocqueville **) sustinemul din contra, că ori ce poporu liberu si prin urmare suveranu, trebuie se aspire la stabilirea gubernului representativu, că singurulu ce este in stare a i garantá libertatile si a ilu feri de despotismu.

*) Gubernul representativu. **) Democratia in Americ'a si Statul vechiu si revolutiunea. Not'a Traductorei.

Post'a redactiunei.

— La mai multi domni. Mai avemu exemplarie intregi dela 1/13 Octobre pe 3 luni, cu 2 fl., cum si dela 1/13 Iuliu cu 4 fl., mai sunt si dela 1/13 Ianuariu 20 de exemplarie intregi cu 8 fl. v. a.

Inprumuturi ipotecari cu anuitati

acórdă institutulu subsemnatu proprietarilor de imobilie in cetati si sate sub conditiuni avantagiose astfelu, că prin plat'a la semestrul a unei sume totudeauna egali, in care sunt sotocite si capitalu si interes, intr'unu numeru determinat u de ani se stenge intreg'a datoria. Aceste imprumuturi se dau

a) pe 10 ani fiindu a se respunde in anuitate semestrali de fl. 7.36 cr. dela fl. 100 v. a.;

b) pe 15 ani cu anuitati semestrali de fl. 5.78 cr. dela fl. 100 v. a.;

c) pe 20 ani cu anuitati semestrali de fl. 5.05 cr. dela fl. 100 v. a.

Sub aceeasi conditiuni institutulu rescumpara pretensiuni ipotecari.

Informatiuni mai de aprópe, cum si formularie de cereri se dau la cerere verbală ori in scrisu, gratuitu in Birouli institutului (Strad'a Bayer Nr. 1) cum si pe la toti agentii nostri din afara.

Sibiu, 21 Octobre 1879.

„Albin'a“

103 3—3 Institutu de creditu si de economie.

Ap'a de gura anatherina falsificata agravia durerile gurei si ale dintilor.

Domnului Dr. J. G. Popp,
c. r. dentistu alu curtieri din Viena, Stadt, Bognergasse Nr. 2.

Stimate Domnule!

Ti-asi si scrisu mai demultu, dar' voi am se asteptu efectulu escelente d-tale ape de gura anatherina. Nici unul din falsificatele midilöce aplicate nu-mi-a facut atata bine că veritabil'a d-tale apa de gura anatherina in contra slabitelor mele gingii si dinti. Inainte de aceasta am intrebuiti atatu midilöce de tóte soiurile date de medici, fara nici unu rezultat, tóte acele ape de gura mi-au vulnerat gingiele prin frotare dar' nu mi le au intarit ci numai mi-an agravat reulu. — Conform propriei mele convingeri, imi punu tóta speranti'a in fabricatele d-tale. Alu d-tale stimulatoru

Dr. Wilh. Raschke m. p.
Preotu.

Depozitele se afla: in Sibiu la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piatra mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comerciant, W. F. Morscher, farmacistu diplom.; in Orascia la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasovu la d-nii E. Fabick, W. Jekelius, Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacisti, Demeter Eremias, comerciant; in Mediașu la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacisti; in Sighișoara la d-nii J. B. Misselbacher et fi, J. B. Teutsch, precum si in tóte farmaciele, parfumerie, magazinele de galanterie si de materiale din Transilvania.

Tipariul lui W. Kraft in Sibiu.